

Unutulmaya Yüz Tutmuş Dillerin Yardımına İnternet Yetiştiriyor

Kültürel değişim, yönetim baskısı, internetin yaygınlaşması ve daha birçok nedenle yaklaşık olarak her on dört günde bir, 1 bir dilin dünya üzerinden silindiğini biliyor muydunuz? İş bu hızla giderse, önümüzdeki 100 yıl içinde dünya üzerinde var olduğu düşünülen 7 bin civarındaki dilden yaklaşık yarısını konuşan kimse kalmayacağı için o dillerin kaybolacağı öngörülüyor. Üzerinde yaşayan insanların neredeyse yüzde 80'inin var olan dillerin sadece yüzde 1'ini konuştuğu bir dünyada, beklenen bir sonuç.

Bununla birlikte küçük topluluklar tarafından konuşularak yaşatılmaya çalışılan bu kaybolmaya yüz tutmuş dilleri korumak için çalışanlar da var. Örneğin National Geographic, Tehlike Altındaki Diller İçin Yaşayan Diller Enstitüsü'nü ve başka bazı kurumları da arkasına alarak "Enduring Voices" adlı bir projenin sonuçlarını paylaşmaya başladı. Bu proje, dünya üzerindeki, yok olmaya yüz tutmuş dillerin yer aldığı 15 bölgeyi tanımlayarak oralar-

National Geographic Enduring Voices projesi, dünya üzerinde kaybolmaya yüz tutmuş dilleri internet üzerinden yaymayı ve yaşatmayı amaçlıyor

daki dilleri kayıt altına almayı amaçlıyor. Yapılan açıklamaya göre böyle bir çalışma, çalışma kapsamındaki çoğu dil için ilk kez yapılıyor. Bazı dilleri konuşan kişi sayısının da 600'e kadar düştüğü söyleniyor.

Proje kapsamında koruma altına alınan bir dilin kullandığı kelimeler ve kelimelerin o dili konuşan kişiler tarafından kaydedilmiş okunuşları, internet üzerinden erişilebilen sesli sözlükler aracılığıyla paylaşılıyor. Şimdilik proje kapsamında Tuvan, Matukar Panau, Siletz, Chamacoco, Ho, Remo, Kelt, Sora ve Muncihedillerine ait olmak üzere 9 sözlüğe erişmek mümkün. Sözlüklerde toplam 32 binin üzerinde kelime ve 24 binin üzerinde telaffuz kaydı var.

Konuya dair basın açıklamasını bit.ly/ngenduringvoices adresinde bulabilirsiniz. Sözlüklere ulaşmak için talkingdictionary.swarthmore.edu adresini kullanabilirsiniz.

Dişinizi Fırçalamazsanız Akıllı Telefonunuza Ayıp Edersiniz

Biraz önce mobil aygıtların bizi sürekli takip etmeye eğilimli olduğundan bahsediyorduk, ama bu her zaman kötü bir şey değil. Bunun en güzel örneklerinden biri, Beam adlı şirketin akıllı telefondaki kendine özgü uygulamasıyla Bluetooth bağlantısı üzerinden haberleşen ve bu sayede diş fırçalama alışkanlıklarınızı takibe alan diş fırçası. Böylece siz dişlerinizi fırçalarken uygulama fırçalama sıklığınızın kayıtlarını tutuyor, size dişinizi fırçalamanız gerektiğini hatırlatıyor, en az 2 dakika olması önerilen diş fırçalama süresini takip ediyor ve dilerseniz bu süre zarfında sizi eğlendirmek için müzik çalıyor. Uygulamanın özellikleri bu kadarla da sınırlı değil. Diş temizliği-

ne ve sağlığına dair bilgiler, fırça ucunun değişim vakti geldiğinde kullanıcının uyarılması, daha önce planlanmış hedeflere ulaşıldığında sizi ödüllendiren bir sistem ve ailenin birden fazla ferdi takip edip kıyaslama özelliği uygulamanın diğer yetenekleri arasında. İleride daha gelişmiş modellerin el hareketlerini takip ederek dişinizi doğru fırçalayıp fırçalamadığınızı denetleyebileceği veya ağzınızı hangi bölümünü ne kadar süreyle fırçaladığınızı takip edebileceği de söyleniyor. Beam Brush diş fırçası ABD'de Mart ayından itibaren 50 dolardan satışa sunulacak ve değiştirilebilir fırça başlıkları da olacak. Detayları beamtoothbrush.com adresinde bulabilirsiniz.

Sırdas Bildiğiniz Cep Telefonlarının Ağzında Bakla İslanmıyor

Hepimizin gün boyu elinden düşüremediği cep telefonları, içinde tamamen size özel ve başkalarıyla paylaşmak istemeyeceğiniz türden birçok bilgi barındırıyor. Telefon rehberi, son arayanlara dair kayıtlar, fotoğraflar, kısa mesajlar... Hele bir de akıllı telefon kullanıyorsanız buna sosyal medya paylaşımlarını, e-posta mesajlarını ve onlarca uygulamanın sizin hakkınızda kaydettiği bilgileri ekleyin.

Ancak görünen o ki, bu kadar bilgi emanet ettiğimiz cep telefonları, o kadar da güvenilmeyi hak etmiyor. Geçtiğimiz ay üst üste yaşanan bir dizi fiyasko bunun habercisi. Önce Path adlı bir uygulamanın adres defterinde yer alan bilgileri kullanıcıdan izin almadan kendi sunucularına gönderdiği anlaşıldı, sonra birçok tanıtık uygulamanın da uzun süre-

dir aynı şeyi yaptığı ortaya çıktı. Sosyal paylaşım uygulamaları Facebook ve Twitter, fotoğraf paylaşım uygulaması Instagram, konum bazlı sosyal uygulama Foursquare ve yemek fotoğrafları paylaşmak üzere kurgulanmış Foodspotting, telefon rehberinize dandan tanıdık uygulamalardan sadece birkaçı. Veri hırsızlığı yaparken suçüstü yakalanan uygulamaların çoğu, yaptıkları ortaya çıktıktan sonra sessiz sedasız yayımladıkları güncellemelerle adres defterlerinin kullanımını için kullanıcılarından onay istemeye başladı. Ancak bu konu o kadar büyük tepkiye neden oldu ki, Apple bu konularda kullanıcı izni alma sürecini bundan böyle tüm uygulamalar için zorunlu hale getireceğini açıkladı (bit.ly/zephot).

Ardından başka bir skandal yaşandı. Google'ın Mac sistemleri üzerinde kullanılan Safari internet tarayıcısının hem mobil hem de masaüstü sürümlerine, kullanıcının izni olmasa bile reklamlar üzerinden hıyile soktuğu çerezler yardımıyla internetteki davranışlarını gözlemlediği ortaya çıktı. Dahası Microsoft, Google'ın aynı yöntemi IE9 için de kullandığını açıkladı. Google da bunun üzerine "IE9'un kullanıcı gizliliği politikası zaten uygulanmasını imkânsız kılacak kurallar içeriyor" gibi ilginç bir savunmaya gitti (vrge.co/safariscandal).

Telefon rehberinizi kaptırdınız, tarayıcı kullanım bilgilerinizi kaptırdınız. Geriye ne kaldı? Konum bilgisi. Onu da uygulamalar değil, iletişim kurduğunuz GSM altyapılarının gevşek güvenlik politikaları ele veriyor. Normalde cep telefonlarının konumunu sinyal aldıkları baz istasyonlarına bakarak, yaklaşık olarak tahmin etmek mümkün. Minnesota Üniversitesi araştırmacıları, bu bilginin GSM iletişim altyapıları üzerinde yeterince korunmadığını ve herhangi bir cep telefonu üzerine yönlendirilen çağrıyı analiz ederek bu bilgiye ulaşabileceklerini keşfetmiş. Üstelik yazılanlara bakılırsa, yöntemin çalışabilmesi için karşı tarafın telefonunu çaldırmanıza bile gerek yok, telefonun çalmasına fırsat bile vermeyecek anlık bir bağlantı bu bilgiyi almak için yeterli (bit.ly/vlevs).

Kısacası birlikte yaşadığımız aygıtlardan vazgeçmediğimiz sürece mahremiyet denilen kavramın hızla kaybolduğu bir çağa adım attık. Şimdi işin asıl düşündürücü kısmına gelelim: Sosyal medyada bilgi ve fotoğraf paylaşırken, konum bazlı uygulamaları kullanırken, aynı sosyal uygulamaları kullanan arkadaşlarımızı bulmak için uygulamalara adres defterimizi kontrol etme yetkisi verirken, bu bilgilerin birçoğunu zaten biz kendimiz altın tepsi içinde sunuyoruz. Belki de bir nesil sonra işe diğer taraftan bakıp kişisel mahremiyetin varlığını sorgular hale geleceğiz. Tüm bunların ışığında içine sürüklendiğimiz şeffaflık çağı nasıl bir dünyayı beraberinde getirecek, açıkçası ben de merak etmiyor değilim.

Milyarlarca kullanıcının yanından bir an olsun ayırmadığı cep telefonlarının kullanıcıları hakkında anlatacak o kadar çok hikayesi var ki...

